CD&V-voorstel voor euthanasie bij mensen met dementie botst op vraag wie nu eigenlijk beslist

SARAH LAMOTE
30 september 2026 15:18Update 30 september 2026 19:53

CD&V wil euthanasie bij mensen met dementie toelaten, mits aan enkele voorwaarden is voldaan. De vrees leeft dat het voorstel vooral derden het laatste woord geeft.

De essentie

- CD&V wil euthanasie bij dementie mogelijk maken, maar onder strikte voorwaarden. Er moet vooraf een duidelijke wilsverklaring zijn en er moet vroegtijdige zorgplanning plaatsvinden.
- De actuele toestand van de patiënt blijft belangrijk. Als iemand met dementie zich verbaal of fysiek verzet tegen de euthanasie, gaat die niet door.
- Het voorstel krijgt kritiek vanuit verschillende hoeken. Ook de coalitiepartner Vooruit vindt dat de beslissing niet te veel bij derden mag liggen.

In de bijzonder gevoelige kwestie van de uitbreiding van euthanasie bij dementie koos CD&V dinsdagavond de vlucht vooruit. Hoewel de teksten nog niet rijp zijn voor politiek overleg, kondigde voorzitter Sammy Mahdi aan dat minister van Justitie Annelies Verlinden (CD&V) haar voorbereidende werk heeft afgerond.

In het voorstel gaat de partij mee in het idee dat euthanasie bij dementie mogelijk moet zijn. Dat is een belangrijke stap. De christendemocraten staan al jaren op de rem voor een uitbreiding van de euthanasiewet. Als partner in de regering-De Wever onderschreven ze niettemin een verbreding van die wet. Zo kwam Verlinden aan zet.

Wel bevat haar voorstel enkele voorwaarden. Die waren altijd cruciaal voor de partij, die al jaren hamert op de bescherming van wilsonbekwame personen. Bij dementie is dat een moeilijke zaak, omdat het vermogen om zelf te beslissen geleidelijk afneemt. Sommige mensen die geestelijke aftakeling vrezen, kiezen daardoor al voor euthanasie zolang ze nog helemaal wilsbekwaam zijn, vroeger dan ze eigenlijk zouden willen.

> “
> **Conservatieven houden een vrije keuze al jaren tegen. Ook nu weer leggen ze de keuze bij iemand anders.**
> ”
>
> **JAN BERTELS**
> KAMERLID VOORUIT

TIP

Ontvang onze nieuwsbrief De Tijd Avond.

De hoofdpunten van de dag, elke avond in uw mailbox.

Vul uw e-mailadres in

Elke dag (ma.-vrij.) via e-mail - Uitschrijven in één klik

Het CD&V-voorstel bepaalt dat er een duidelijke en voorafgaande wilsverklaring moet zijn. Daarin beschrijft de patiënt de toestand die hij zelf voor ogen heeft als ‘onverenigbaar met een zinvol leven’. Ten tweede moet er een vroegtijdige zorgplanning met zorgverstrekkers en naasten opgestart worden. Daar wordt periodiek bekeken welke medische zorg nodig is, en wat de wil van de patiënt is gedurende de verschillende levensfases.

Het opvallendste is dat de ‘actuele wensen’ van de patiënt gerespecteerd moeten worden. Als een patiënt zich verzet, verbaal of fysiek, gaat de euthanasie niet door. Op dat moment vervalt de wilsverklaring uit het verleden en moet er opnieuw multidisciplinair overleg zijn.

Koffie-euthanasie

Vanuit verschillende hoeken kwamen er onmiddellijk vragen en kritische bemerkingen. Dat vooral derden het laatste woord zouden hebben, ligt moeilijk. ‘Mensen met dementie moeten zelf kunnen beslissen’, klinkt het bij coalitiepartner Vooruit bij monde van Kamerlid Jan Bertels. ‘Conservatieven houden een vrije keuze al jaren tegen. Ook nu weer leggen ze de keuze bij iemand anders.’

Oncoloog en voorvechter van het recht op euthanasie Wim Distelmans (VUB) voelt ‘nattigheid’. ‘Multidisciplinair overleg is prima, maar als je dat allesbepalend maakt, creëer je een situatie waarin je bij de minste tegenstem de wil van de persoon niet kan inwilligen.’

> “
> **Door de extreme complexiteit van dit voorstel lijkt CD&V bewust nieuwe ethische discussies te openen én holt ze de vrije keuze van mensen uit.**
> ”
>
> **IRINA DE KNOP (ANDERS)**
> KAMERLID

Ook de voorwaarde dat ‘verzet’ van de persoon met dementie gerespecteerd moet worden, doet vragen rijzen. Wat geldt als ‘verzet’ en hoe moet zich dat uiten? Op het moment dat het typisch tot euthanasie zou komen bij iemand, is die persoon immers al vergevorderd dement en kan gedrag alle kanten opgaan. In Nederland leidde zo’n situatie tot ‘koffie-euthanasie’: een persoon met dementie die onrustig werd bij de voorbereiding van de euthanasie kreeg van de arts een slaapmiddel via de koffie. De rechter oordeelde dat de arts niet strafbaar had gehandeld.

Toch wil CD&V dergelijke situaties expliciet vermijden. Geriater en palliatief arts Nele Van Den Noortgate (UZ Gent) onderstreepte eerder dat onderzoek aantoont dat 80 procent van de artsen niet zal overgaan tot euthanasie in een dergelijke situatie.

De oppositiepartij Anders reageert scherp. Ze vindt het voorstel een ‘lege doos’ en een ‘doorzichtige bliksemafleider’ voor de lopende begrotingsgesprekken. ‘Door de extreme complexiteit van dit voorstel lijkt CD&V bewust nieuwe ethische discussies te openen én holt ze de vrije keuze van mensen uit’, zegt Kamerlid Irina De Knop, die twee jaar geleden een wetsvoorstel indiende rond het thema.

Het voorstel van CD&V wordt nu voorgelegd aan onder meer de Orde der Artsen, de euthanasiecommissie, de Expertisecentra Dementie en organisaties voor palliatieve zorg. CD&V wil tegen 1 december definitief landen met de tekst. Daarna start het politieke werk waar de partij ‘geen controle over heeft’, klinkt het.